

—“Sufletul meu e o carte,
Pe care-o traduc în cuvinte...”
(Nicolae Dabija)

SCRIITORII MOLDOVEI - COPILOR

NICOLAE DABIJA

CHIȘINĂU 2013

Lider al „generației ochiului al treilea”, poetul și publicistul Nicolae Dabija s-a născut la 15 iulie 1948 în comuna Codreni, fostul raion Căinari, în familia lui Trofim Ciobanu și Cristina Dabija.

Face studiile primare în satul natal, după care urmează școala medie în comuna Sagaidac și în orașelul Cimișlia (1959-1966). După absolvirea Facultății de Litere a Universității de Stat din Moldova (1972) este angajat redactor la Redacția Tineret a Televiziunii din Chișinău. Ulterior lucrează șef Secție poezie și critică la revista „Nistru” (1975-1984), redactor-șef al revistei „Orizontul” (1984-1986) și al săptămânalului „Literatura și arta” (din 1986 până în prezent). A fost deputat în ultimul for legislativ ex-unional (1989-1991), deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1990-2000), președinte al Societății „Limba noastră cea română” (1990, 1998). Din 1991 este președinte al Asociației Oamenilor de Știință, Cultură și Artă din Republica Moldova. În 2005 a fost ales președinte al Forumului Democrat al Românilor din Republica Moldova.

Debutează în 1965 cu un ciclu de poezii publicate în ziarul „Tinerimea Moldovei”. Primul său volum de versuri apare în 1975, având un titlu sugestiv, *Ochiul al treilea*, titlu care se va extinde asupra întregii generații de scriitori ai anilor '70, care promovează în scrierile lor esteticul, maximalismul etic și afirmarea identității naționale. Ulterior publică culegerile de versuri: *Apă neînceptută* (1980), *Zugravul anonim* (1985), *Aripă sub cămașă* (1989), *Dreptul la eroare* (1993), *Lacrima care vede* (1994), *Oul de piatră* (1995), *Fotograful de fulgere* (1998), *Cerul lăuntric* (1998), *Tăceri asurzitoare* (1999), *Așchii de stele* (2002), *Doruri interzise* (2003), *Fulger înrourat* (2005), *Maraton printre gloanțe* (2008), *101 Poeme* (2009), *Poeme pentru todeauna* (2011) ș.a.

Publicistica și eseistica sa este înmănunchată în volumele *Pe urmele lui Orfeu* (1983), *Libertatea are chipul lui Dumnezeu* (1997), *Icoană spartă*, *Basarabia* (1998), *La est de vest* (2001), *Râul în căutarea mării* (2003), *Paznic de înălțimi* (2007), *Hoții de speranțe* (2009) ș.a. În anul 2009 este editat romanul *Tema pentru acasă*, iar în 2013 apare volumul de nuvele *Nu vă îndrăgostiți primăvara*, care a fost ales Cartea Anului în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (ediția a XVII-a, Chișinău, 2013).

Celor mai mici cititori le sunt adresate cărțile pentru copii *Povești de când Păsărel era mic* (1984), *Păsărea*

Măiastră (1986), culegerea de povestiri *Nasc și la Moldova oamenii* (1992), ciclul de manuale de istorie pentru clasele primare *Daciada* (1991, în colaborare cu Aurelian Silvestru), volumul *În căutarea identității* (2002) – o istorie a neamului românesc din Basarabia repovestită pentru elevi ș.a.

O contribuție importantă la valorificarea creației înaintașilor este *Antologia poeziei vechi moldovenești* (1988) alcătuită de Nicolae Dabija. Prin această lucrare scoate din anonim autorii din sec. XV-XVIII, descoperiți în arhivele din Rusia, Ucraina, Polonia. Volume de poezii i-au apărut în SUA, Italia, Federația Rusă, Ucraina și alte țări.

A fost distins cu numeroase premii, între care: Premiul Tineretului din Moldova pentru volumul de versuri *Ochiul al treilea* (1977), Premiul de Stat al Republicii Moldova pentru cărțile *Antologia poeziei vechi moldovenești*, *Pe urmele lui Orfeu* și *Alte povești de când Păsărel era mic* (1988), Premiul „Ion Creangă” acordat de Academia Română pentru culegerea de povestiri *Nasc și la Moldova oamenii*, apreciată ca cea mai bună carte pentru copii a anului (1992), Premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române pentru volumul *Dreptul la eroare* (1995), Premiul pentru proză „Gib. I. Mihăiescu” pentru culegerea de publicistică *Libertatea are chipul lui Dumnezeu* (1997), Premiul Primăriei Chișinău acordat în cadrul ediției a VII-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii pentru volumul *În căutarea identității* (2003), Premiul „Opera Omnia” al Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru anul 2006, Marele Premiu „Sfântul Gheorghe” al Festivalului Internațional de Poezie de la Uzdin (Serbia) (2006), Premiul „Omul Cetății” al Salonului Internațional de Carte (2013) ș.a.

Este laureat al Ordinului Steaua României cu gradul de Comandor (2000) „pentru remarcabila sa operă poetică și implicarea sa în rededeșteptarea spiritualității românești”. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, membru corespondent al Academiei de Științe din Republica Moldova și membru de onoare al Academiei Române.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

Doruri interzise / N. Dabija; des. de aut. – București; Ch.: Litera Internațional, 2004. – 436 p.

În căutarea identității: istoria neamului românesc din Basarabia povestită pentru elevi / Nicolae Dabija. – Ch.: Litera, 2002. – 519 p.

Nasc și la Moldova oameni: povestiri / Nicolae Dabija. – Ch.: Hyperion, 1992. – 74 p.: il.

Nu vă îndrăgostiți primăvara: (nuvele) / Nicolae Dabija; graf. de aut. – Ch.: Editura pentru Literatură și Artă, 2013. – 210 p.

Povești de când Păsărel era mic; Bătălia de la Nuiiua unde mi-am pierdut luleaua / Nicolae Dabija; pict.: A. Colăbneac. – Ch.: Baștina-Radog, 2011. – 24 p.: il.

Tema pentru acasă: (roman) / Nicolae Dabija; cop.: L. Popescu. – Ch.: Editura pentru Literatură și Artă, 2011. – 406 p.

Referințe critice

Nicolae Dabija: biobibliogr. / Bibl. Mun. „B. P. Hasdeu”; alcăt.: M. Cioclea. – Ch., 1999. – 144 p.

Poetul ca Apostol: eseuri, referințe critice / coord.: Mihai Cimpoi. – Ch.: Baștina Radog, 2013. – 232 p.

Agache, Catinca. Basarabia. Profil critic: Nicolae Dabija – creator de poeme oraculare // Agache, Catinca. Literatura română în țările vecine 1945-2000. – Iași, 2005. – P. 272-277.

Busuioc, Nicolae. De la limpezimea clasicității la patosul aprig // Busuioc, Nicolae. Basarabia de suflet. – Ch., 2010. – P. 32-34.

Cimpoi, Mihai. Nicolae Dabija. Istoria poetică // Cimpoi, Mihai. Critice. Vol. 3. – Craiova, 2003. – P. 209-211.

Ciocanu, Ion. Un scriitor „născocit de poeme”: Nicolae Dabija // Ciocanu, Ion. Dincolo de literă. – Timișoara, 2002. – P. 123-133.

Nicolae Dabija // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2004. – P. 117-125.

Referințe

*Precum un cerc cu centrul în afara sa,
Precum o secundă în care încap Vecia,
Precum un cer născocindu-și propria
Stea –*

P o e z i a.

Nicolae Dabija

„Poezia ca apostolat”, acesta este programul cheie al lui Nicolae Dabija, însuși apărându-ne contextual, în spațiul basarabean situat sub stelele cardinale ale lui Mateevici și Vieru, ca o figură apostolică.

Mihai Cimpoi

Verbul lui Nicolae Dabija este în majoritatea cazurilor inspirat și plăcut auzului, vraja cuvântului său pune stăpânire pe cititor, dezvoltându-i și ascuțindu-i simțul lingvistic, textele sale merg drept la inima omului îndrăgostit de baladă, urătură și în genere de literatura noastră autohtonă.

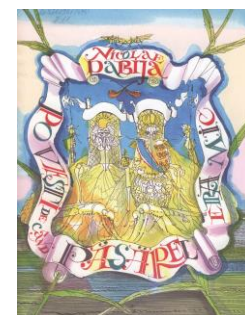
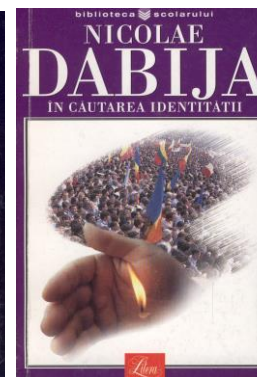
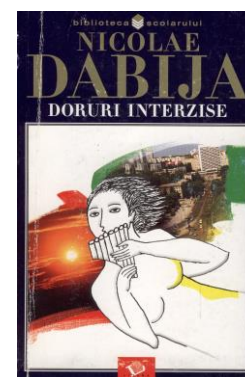
Ion Ciocanu

Nicolae Dabija [feste] poate cea mai complexă personalitate culturală din Basarabia. Unul dintre cei mai de seamă poeți contemporani, cercetător profund și original al literaturii vechi românești.

Grigore Vieru

Nicolae Dabija este o voce, o prezență, o personalitate reprezentativă nu numai a literaturii basarabene, ci pentru întreaga cultură română și, în condiții egale de difuzare și comentare, se poate impune și pe plan european.

Viorel Dinescu

Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Claudia Balaban